

Kommunstyrelsen
Handläggare: Christina Bjerke Versland

Utredning om gemensam överförmyndarnämnd inom V6

Klicka här för att skriva förslag till beslut.

Slutsats

Med anledning av att en gemensam nämnd, oavsett alla fördelar som naturligtvis finns, skulle vara kostnadsdrivande och mer omständlig än dagens samverkansform, är slutsatsen att en gemensam överförmyndarnämnd inom V6 inte bör införas i dagsläget.

Bakgrund

Under våren/sommaren 2017 meddelade Götene kommun samverkansorganisationen Överförmyndare Västra Skaraborg att man var intresserad av att undersöka om det kunde införas en gemensam överförmyndarnämnd inom V6. Frågan dryftades med samtliga kommunchefer. Dessa ställde sig positiva till att närmre utreda förutsättningarna. Den 23 augusti 2017 gav Lidköpings kommunstyrelses arbetsutskott Christina Bjerke Versland i uppdrag att undersöka vidare intresset hos de andra kommunerna och utreda vinsten med en gemensam överförmyndarnämnd och återkomma till arbetsutskottet med ett förslag. Arbetsutskottet betonade att man eftersträvade en så enkel administration och organisation som möjligt vad avser överförmyndaren. Den 29 augusti 2017 meddelade likaså Essungas kommunstyrelses arbetsutskott att Essunga kommun var positiva till fortsatta diskussioner om gemensam överförmyndarnämnd. Med anledning av ovanstående har en viss utredning företagits med följande resultat.

Lagkrav

Samtliga kommuner måste ha antingen en överförmyndare eller överförmyndarnämnd enligt föräldrabalken 19 kap. 1-2 §§. Kommuner får också besluta om att ha en gemensam överförmyndarnämnd enligt föräldrabalken 19 kap. 16 §. Av kommunallagen följer bland annat att ledamöter och ersättare i en gemensam nämnd väljs av fullmäktige i de samverkande kommunerna och att var och en av dem ska vara representerad i den gemensamma nämnden med minst en ledamot och en ersättare.

Ensam överförmyndare kontra nämnd

Vad gäller de förtroendevalda överförmyndarna har Götene, Lidköping och Skara i dagsläget varsin (ensam) överförmyndare jämte ersättare och Essunga, Grästorp och Vara varsin överförmyndarnämnd, bestående av tre ordinarie ledamöter och tre ersättare. Lidköpings och Götene överförmyndare är tillika tjänstemän inom samverkansorganisationen. Essungas överförmyndarnämnd är personunion med kommunstyrelsens arbetsutskott och Varas överförmyndarnämnd är personunion med personalutskottet.

I litteraturen föredras att den valda överförmyndaren organiseras som nämnd framför att vara en ensam överförmyndare. Motiven för det är att förtroendevalda med olika erfarenheter engageras och att sakkunskapen inte blir så sårbar och omkullkastas helt vid val och byten. Båda de tjänstemän som är valda till överförmyndare inom samverkan uppger att det inte är helt lyckat att sitta på dessa två stolar, bl.a. med tanke på jäv, utan anser att uppdragen bör renodlas.

Dagens samverkan inom Överförmyndare Västra Skaraborg

Överförmyndare Västra Skaraborg arbetar på uppdrag av de samverkande kommunerna och tjänstemännen inom samverkan arbetar enligt långtgående delegationer. Enbart de uppgifter som enligt lag inte kan delegeras, handläggs av kommunernas respektive överförmyndare/nämnder. Dessa uppgifter är framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige, beslut enligt 11 kap. 20 § föräldrabalken om att entlediga eller skilja en god man eller förvaltare från uppdraget, beslut om att häva avtal om sammanlevnad i oskiftat bo eller beslut om att förelägga vite. Om ärenden anses tveksamma ska de också hänskjutas till överförmyndarna/nämnderna.

Samarbetet inom V6 har en tydlig inriktning om att vara kostnadseffektivt. Eftersom vi har långtgående delegationer inom samverkan sammanträder överförmyndarna/nämnderna enbart vid behov, när delegering inte har kunnat ske. Detta innebär i praktiken sammanträden 1-3 gånger per år per överförmyndare/nämnd. Arvoden, kostnadsersättningar och administrativa kostnader (ex. ianspråktagande av sekreterare) hålls således redan idag på en låg nivå. Vi har även en sparsam finansiering av samverkan eftersom den medger 250 ärenden/handläggare/år jämfört med av Länsstyrelsen rekommenderad mängd om 200 ärenden/handläggare/år (Länsstyrelsen utövar tillsyn över Sveriges överförmyndare).

Gemensam överförmyndarnämnd inom V6

En gemensam nämnd kommer att handha fler arbetsuppgifter än de respektive överförmyndarna/nämnderna har idag. Bland annat tillkommer ekonomisk förvaltning av den gemensamma budgeten. Nämnden kommer därför att behöva sammanträda fler gånger än vad man gör idag och det krävs en sekreterarorganisation. De gemensamma nämnder som finns runt om i landet sammanträder i regel en gång per månad. Man har då lyft fram flera positiva aspekter, bl.a. att de förtroendevalda blir mer insatta i ärendehandläggningen. I de fall delegation av beslutsfattande inte får ske kommer beslutsfattande att krävas av samtliga ledamöter i den gemensamma nämnden, således inläsning och beslut av minst sex ledamöter varje gång, jämfört med att det idag bara krävs att en eller tre ledamöter beslutar vid sådana ärenden. Särskilt vid brådskande ärenden kommer detta att vara omständligt. Man kommer inte ifrån att ovanstående i sig är kostnadsdrivande.

Vi har sedan den 1 januari 2018 ett nytt samverkansavtal för alla V6-kommunerna, där ekonomi- och budgetansvar finns inom samverkansorganisationen. Organisationen omfattar drygt 1 650 ärenden om ställföreträderskap och minst 6,5 årsarbetskrafter. Vi har under 2017 fått en någorlunda stabil tjänstemannaorganisation på plats. Tack vare det nya samverkansavtalet har vi kunnat övergå från kortare anställningsformer till fasta anställningar (två fasta anställningar genomförs under 2018). Samverkansorganisationen kan med fördel få en chans att stabilisera sig nu, innan vi testar ytterligare vinklar av samarbetet. Samverkansorganisationen inom överförmyndandet är med andra ord inte riktigt redo för en gemensam nämnd ännu.

Ovanstående resonemang är muntligen avstämda med samtliga kommundirektörer och överförmyndare/ordföranden för överförmyndarnämnderna.

Götene kommun har i dagarna översänt en remiss gällande demokratiberedningens förslag om en överförmyndarnämnd inom kommunen, som är personunion med kommunstyrelsens arbetsutskott. Överförmyndare Västra Skaraborg kommer i sitt yttrande att ställa sig positiv till detta. (Svar ska ges in senast den 25 april 2018.)

För information kan tilläggas att Överförmyndare Västra Skaraborg, enligt ett gott förslag som har framkommit vid denna utredning, kommer att sammankalla alla förtroendevalda överförmyndare till utbildning och tillsyn av samverkansorganisationen under en halvdag i början av år 2019.

Utredningen skickas för kännedom till:

Essunga kommun
Grästorps kommun
Götene kommun
Skara kommun
Vara kommun